

سبک تعالی

۳ روایت از برکات اجتماعی بی‌شمار رمضان

یک‌ماه فرصت برای آشتی با تمام خوبی‌ها

■ مرفیبه بامیری
وقتی ماه رمضان می‌شود زنگارهای دل و جان پاک می‌شوند و انگار لوح همه آدم‌ها در دوباره از نو می‌نویسند. همه کم و بیش به اصل ذات خود برمی‌گردند و به سهم خودشان با خدای خود آشتی می‌کنند. آشتی با خدا هم مقدمه‌ای می‌شود برای آشتی با تمام خوبی‌ها. این آشتی آثار و برکات خود را در بُعد اجتماعی و سلامت از تباط با دیگران به خوبی نشان می‌دهد.

■ ■ ■

■ روایت اول: صاحبخانه آبروی مهمانش را می‌خرد

پشت میزکارش بود که تماس یک ناشناس تمام هوش و حواسش را درهم آشت. سرش را میان بازوانش پنهان کرد و سعی کرد عصبانیتش را با نفس‌های عمیقی که لای آستین‌هایش مخفی می‌کرد، مبادله کند. خیلی عصبی بود. به او تهمت‌ی نثاروا زده بودند. زبرپراش را به ناحق زده بودند. برای پایین کشیدن موقعیتی که با زحمت کسب کرده بود، دست به حقه کشیفی زده بودند. حالا او بود و در ماندگی و حس انتقام که در جانش شعله می‌کشید. می‌خواست برود و سر هر کسی که آبرویش را برده بود فریاد بکشد. می‌خواست بزند به سیم آخر و پته هر کسی را که از او دلخور بود روی آب بریزد. چقدر لیوان آب می‌توانست کارگشا باشد! چقدر نوشیدن یک جرعه آب خنک می‌توانست روح گرم‌زده‌اش را سیراب کند ولی نمی‌شد. لبش خشک و دهانش بسته بود. روزه نمی‌گذاشت آب ننوشد ولی کاری کرد کارستان. بادش آمد روزه بود. دستور قانون مهمانی داد و بیداد و فحاشی نیست. در قانون مهمانی مقابله به مثل و انتقام و نسق کشیدن نیست. قانون مهمانی حکم می‌کند صورت باشبی و به حرمت صاحبخانه لام تا کام حرفی نزن‌ی اجاز بدهی این مشکل را خود میزبان راست و ریس کند. او هم همین کار را کرد. همه بدخواهانش را سپرد به خودش. به خدای بزرگ که میزبان رمضان المبارک بود. نفسی عمیق کشید و منتظر عزتی ماند که وعده‌اش را داده بود. مطمئن بود صاحبخانه آبروی مهمانش را می‌خرد.

■ روایت دوم: پرچین گناه پلکان آمرزش او شد
دستش خالی بود. مدت‌ها بود به هسر دری که می‌زد، بسته بود. به هر کسی رو انداخت برای یک قرآن پول. به

راهنما

ماه مبارک رمضان از آن روز که ماه خودسازی و تقرب بیشتر از پیشش به خالق هستی است. بهترین ماه خداوند است. از این‌رو ماه رمضان را ماهی پر از فضیلت فردی و اجتماعی که از معصومین (ع) نیز درباره فضائل و برکات آن احادیث زیادی وجود دارد. گزیده‌ای از این احادیث ارزشمند را در ادامه می‌خوانید.

■ ■ ■

■ پیامبر اکرم(ص):

-اگر بندگان از برکت‌ها و حقایق ماه رمضان آگاهی می‌یافتند، آرزو می‌کردند که رمضان یک سال باشد.

- به راستی که درهای آسمان در شب اول رمضان باز می‌شود و تا شب آخر ماه بسته نمی‌شود.

-اگر بدانید در رمضان چه برای شما تقدیر شده است، سباسب خود را برای خدا افزون می‌کنید.

- خداوند فرشتگانی را مأمور دعا برای روزه‌داران کرده‌است.

-برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن‌ها روزه است.

■ حضرت علی(ع):

-روزه قلب بهتر از روزه زبان و روزه زبان نیز از روزه شکم برتر است.

هر آشنایی روزد برای جور کردن یک وام کم سود که بتواند زندگی‌اش را بعد از تصادف لعنتی و دیه‌ای که داده بود سرس پا کند. باید زن و بچه‌هایش را دور سفره جمع می‌کرد و دوباره همه چیز را از نو می‌ساخت. به هر دری زد ولی نشد. خواست راه مستقیم برود ولی دشوار بود او کم طاقت. صبوری نکرد و عاقبت راه کج را برگزید. راهی که یک شبه ر صد ساله برود. راهی که همه سختی‌ها و مشقات و اشک‌های دلنگی و اندوه خانواده‌اش را یکجا بشوید و پا خود ببرد. با خودش کلنجار رفت. عاقبت رفت.ا رفت به خانه فردی که می‌دانست متمول است.

می‌دانست گاوصندوق خانه‌اش کلید خوشبختی و رسیدنش به آرزوهایست. دل را زد به دریا و نگاهش را دوخت به انتهای کوچه که کسی نباشد. از دیوار بالا رفت. وقتی پرید زانوهایش سست شد. صاحب خانه یک پیروز تنها بود. اگر تمام خانه را هم خالی می‌کرد، آب از آب تکان نمی‌خورد، ولی همیشه برنامه‌ها درست پیش نمی‌روند. گاهی خیر ما در نشدن و ترسیدن و نکردن است. گاهی خدا دلش برای بنده گنجه‌کارش می‌سوزد و چون دوستش دارد نمی‌گذارد بلغزد. بزنگاه میان زمین و هوا دستش را می‌گیرد. صدای رینای پیش از افطار چنان دلش را می‌لرزاند که محو خاطرات خوب خانه پدری می‌شود. وقتی همه دور سفره افطار جمع بودند و همه چیز یک رنگ و بوی دیگر داشت نوای رینا نجاشش داد. درست در بلندترین نقطه حیاط روی پرچین که برای گناه آمده بود اما پلکان آمرزش او شد و خیلی چیزها بسادش آمد. از آن روز و آن لحظه دنیا برایش تغییر کرد...

درد

آثار مثبت اجتماعی را می‌توان در ماه رمضان ملاحظه کرد. از آثار خلاف‌ها و بزه‌هایی که به شدت کاهش می‌یابد. از کاهش درگیری‌های فیزیکی تا کاهش یکساکاهش کلاه گذاشتن و حتی مصلحتی دروغ‌های جدی و حتی مصلحتی

■ روایت سوم: مادر بزرگ معجزه سفره افطار را می‌دانست

سال‌ها از قهرشان می‌گذشت. همه چیز از یک سوء تفاهم لعنتی آغاز شد. از آن وقت هشت سال می‌گذرد. نه برادر سراغ خواهر می‌رفت و نه خواهر حالی از برادر جوانش می‌پرید. همه می‌دانستند آنها چشم دیدن هم را ندارند و هرگز آنها را با هم روبه‌رو نمی‌کردند. قهر تلخی بود قهر خواهر و برادری که زمانی جانشان برای هم در می‌رفت ولی حالا به خون هم تشنه بودند. باید کسی کاری می‌کرد. باید یکی قدم پیش می‌گذاشت برای رفع سوء تفاهم‌ها و نجات هر دوشان از آتش قهر و کینه. مادر بزرگ همه را برای افطار دعوت کرد. ریز و درشت همه آمده بودند جز آن دو نفر. خواهر به مهمان‌ها رنگ زد و وقتی مطمئن شد برادرش در مهمانی نیست خودش را به سفره رساند. برادر هم که می‌دانست کسی جرئت ندارد آنها را با هم دعوت کند و حتماً مادر بزرگ فکر همه جا را کرده با خیال راحت به مهمانی رفت. وقتی در زد خانه در سکوت فرو رفت. همه ترسیده بودند. منتظر یک جنجال بزرگ بودند. یک آبروریزی مفصل ولی مادر بزرگ دو تا پیژهن بیشتر از آنها پاره کرده بود. معجزه سفره افطار را می‌دانست. او تکران نبود. زل زد توی چشم‌های نوه‌اش. لبخند زد و گفت: «بشین مادر الان اذان میگن»

پسر به حرمت مادر بزرگ بی‌هیچ حرفی نشست. درست مقابل خواهرش! بواشکی او را می‌دید. بغضی تلخ در گلویش بود. چقدر دلنگت بسود! چقدر سوء تفاهم و گذشت نکردن‌ها او را از خواهر درده‌اش دور کرده بود. با صدای رینا بغضش شکست. حالش منقلب شد. با صدای رینا غم‌خوارش شد و حتی مصلحتی چرا مهمان‌ها بر خاست، خواهرش را در آغوش کشید و برای تمام نبودن‌هایش عذرخواهی کرد.

■ انگار لوح وجودمان را از نو می‌نویسند

آثار و برکات ماه روزه فراتر از چند روایتی است که خواندید. آثار مثبت اجتماعی را می‌توان در ماه رمضان ملاحظه کرد. از آمار خلاف‌ها و بزه‌هایی که به شدت کاهش می‌یابد. از کاهش درگیری‌های فیزیکی تا کاهش کلاه گذاشتن و دروغ‌های جدی و حتی مصلحتی. چرا ماه رمضان ماه خودسازی است؟ مگر گرسنگی و تشنگی چه بر سر روان آدم‌ها می‌آورد که یک ماه توصیه شده است؟ گرسنگی و چند ساعت تشنه ماندن چگونه آدم می‌سازد؟ مسئله اینجاست که تشنگی و گرسنگی تنها

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۴۹۴۷۱

درد

تشنگی و گرسنگی بهانه‌ای برای یک برنامه مفصل خودسازی است. وقتی خود را مجبور به مقاومت در برابر کارهای لذت‌بخش از جمله نخوردن و نوشیدن می‌کنیم، پس حتماً می‌توانیم قید سایر امیال دنیایی را بزنییم. می‌توانیم چند ساعت دروغ‌نگوییم و اتفاقی نیفتد. می‌توانیم چند ساعتی به اختیار بر زبان خود قفل سکوت بزنییم و آن می‌توانیم روی کسی اسم نامناسب و تسسخرآمیز نگذاریم و برای شخصیت دیگران احترام قائل شویم.

عدالت فردی یعنی آدمی بین تمایلات نفس خود تعادل برقرار کند و از افراط و تفریط بپرهیزد و عدالت اجتماعی به این معناست که عدالت در سطح اجتماع و عموم مردم برقرار شود که این امر ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و قضایی را دربر می‌گیرد.

علمای اخلاق، عدالت فردی را زمینه‌ساز عدالت اجتماعی دانسته‌اند، بنابراین فردی که نتواند عدالت فردی را اجرا کند، نمی‌تواند مجری عدالت در خانواده و در سطح وسیع‌تر یعنی اجتماع باشد. بر همین اساس است که اجرای عدالت فردی در مهم‌تر از عدالت در جامعه و نسبت به دیگران می‌دانند. البته که عدالت فردی عامل مؤثر در عدالت اجتماعی است، اما به طور حتم و یقین نمی‌توان گفت که هرکس عدالت را در وجود خود دربرآورد، بنابراین امکان دارد کسی در وجود خود عدالت نداشته باشد، ولی مجری خوبی برای عدالت اجتماعی نباشد.

واژه عدالت وسیع است. واژه عدالت علاوه بر آن که صفت پروردگار عالم است، در مسائل زندگی فردی (ایجاد تعادل بین قوای نفس)، مسائل اخلاقی (طرز رفتار عادلانه با همسر و فرزندان) و مسائل اجتماعی (قضایی، اداری و اقتصادی) نیز به کار برده می‌شود. عدالت در لغت به معنای دادگری است. از این مفهوم تعاریف مختلفی ارائه شده است؛ از جمله اینکه عدالت را به تساوی، تناسب، اعطای حق به ذی‌حق، حد‌وسط افراط و تفریط تعریف کرده‌اند. معنایی که ابتدا از مفهوم عدالت به ذهن می‌رسد و برای اکثر مردم جا افتاده، این است که عدالت یعنی تساوی. عامه افراد گمان می‌کنند که مفهوم عدالت به معنای مساوی، برابر بودن و نبود تفاوت بین افراد در همه زمینه‌هاست، اما عدالت تنها به معنی تساوی بدون قید و شرط نیست و گاهی اوقات تساوی و برابری نه تنها عدالت نیست، بلکه خود عین ظلم است. زمانی باید با افراد به طور مساوی رفتار کرد که به لحاظ استحقاق و شایستگی برابر باشند.

برخی عدالت را به معنای تناسب گرفته‌اند. علامه طباطبایی، عدالت را چنین معنا کرده است: عدالت این است که هر صاحب حقی از نیروها را به حقیقت برسانی و آن را در جایگاه مناسب

خویش قرار دهی.

پس مقصود از عدالت، تناسب و اعتدال است، یعنی هر چیزی را مناسب با وضع خود رعایت کردن و در جای شایسته خود به کار گرفتن.

درد

در حدیثی از امام صادق(ع) روایت شده است: «اگر در میان مردمان به عدالت رفتار شود، همه احساس بی‌نیازی می‌کنند.» بی‌شک این عدالت بدین معناست که اگر فرصت‌ها و امکانات میان مردم به گونه‌ای توزیع شود که برای همه امکان دسترسی به آنها میسر باشد،

افراد قادر خواهند بود استعدادهای و ظرفیت‌های نهفته خود را آشکار کنند و از این راه هر کسی احساس رضایتمندی نسبی از وضعیت خود در جای شایسته خود به کار گرفتن.

سبک برنامه‌ریزی

نگاهی به مفهوم عدالت در زندگی فردی و اجتماعی

عدالت که باشد همه بی‌نیاز می‌شویم!

■ زهرا هنربخش*

آدمی برای رسیدن به حیات الهی و معنوی باید عدالت را در تمامی شئون زندگی اعم از فردی و اجتماعی رعایت کند. عدالت بشری مشتمل بر عدالت فردی و اجتماعی است. بوعلی سینا در کتاب «شفا» آورده است: «انسان دارای زندگی اجتماعی است و از وضع قوانینی که بتواند زندگی اجتماعی و بلکه فردی‌اش را براساس عدالت سامان دهد و او را به سعادت شایسته خود برساند، ناتوان است. پس بر خداوند لازم است به مقتضای حکمتش، انسان را در این زمینه هدایت کند.» به این ترتیب عدالت از ضروریات دین است و باید معیار آن را از وحی استخراج کرد.

علمای اخلاق، عدالت را به معنای حد‌وسط افراط و تفریط تعریف کرده‌اند. از جمله امام خمینی(ره) که عدالت را به مفهوم حد‌وسط در امور می‌داند. ایشان عدالت را چنین تعریف می‌کنند: «بدان که عدالت عبارت است از: حد‌وسط بین افراط و تفریط و آن از امهات فضائل اخلاقیه است، بلکه عدالت مطلق، تمام فضائل باطنیه و ظاهریه و روحیه و قلبیه و نفسیه و جسمیه است، زیرا که عدالت مطلق، مستقیم به همه معنی است.»

پیامبر(ص) فردی بود که در طول حیاتش به عدالت رفتار می‌کرد و دیگران را نیز به آن ترغیب می‌کرد، فرموده است: «العدل قامت السموات و الارض؛ همه اجزای جهان به عدل نهاده شده است.» ایشان حتی در واپسین روزهای حیات خویش در مسجد مدینه فرمود: «هر کس نزد من حقی دارد بر خیزد و درخواست کند.» بنابراین رعایت عدالت در زندگی از اهمیت بالایی برخوردار است.

در قرآن کریم، چندین بار دربارۀ عدالت‌ورزی سفارش شده‌است. همچنین به عدالت رفتار کردن از نظر قرآن جنبه‌های متعددی دارد:

عدالت میان خود و مردم، عدالت میان خود و خدا: «مَنْ تَبَايَعْنَا أَنْ لَا إِلَهَ مِنْ كُنْاب وَأَمْرُتْ لِأَعْدِلَ يَنْبَغِكُمْ» (شوری، ۵۱) یا «وَإِذَا حُكِمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ» (نساء، ۸۵). حضرت علی(ع) نیز در سراسر زندگی خود همواره خود و دیگران را بر عدالت‌ورزی تشویق می‌کرد.

امام علی(ع) بی‌وسسته مردم را در به کار بستن عدالت سفارش می‌فرمودند. چنانکه حضرت در آنجا می‌فرمایند: «العدل يضع الامور مواضعها؛ عدالت کارها را بدانجا که باید، می‌نهد.»

پس با بررسی آیات قرآن و سیره و سخنان پیامبر(ص) و امامان معصوم(ع) متوجه می‌شویم که عدالت از مهم‌ترین ارکان یک جامعه محسوب می‌شود. قرآن نیز هدف برانگیختگی پیامبران و به طور کلی حکومت نبوی را عدالت می‌داند: «ها پیامبران خود را با دلایل روشن فرستادیم و به آنها کتاب و میزان نازل کردیم تا مردم به عدالت قیام کنند.» (حدید، ۵۲)

در اسلام طریق پر با کردن جامعه‌ای ایده‌ال و مطابق با فرمان‌های الهی جز از راه عدالت میسر نیست. اما چرا اسلام این اندازه به عدالت تأکید دارد؟ در حدیثی از امام صادق(ع) روایت شده است: «اگر در میان مردمان به عدالت رفتار شود، همه احساس بی‌نیازی می‌کنند.»

بی‌شک این عدالت بدین معناست که اگر فرصت‌ها و امکانات میان مردم به گونه‌ای توزیع شود که برای همه امکان دسترسی به آنها میسر باشد،

افراد قادر خواهند بود استعدادهای و ظرفیت‌های نهفته خود را آشکار کنند و از این راه هر کسی احساس رضایتمندی نسبی از وضعیت خود در جای شایسته خود به کار گرفتن.

درد

درد (و غنی و فقیر) مساوی گردند.
-آنگاه که روزه می‌گیری باید چشم و گوش و مو و پوست تو هم روزه‌دار باشند.
- هر کس که در روز بسیار گرم برای خدا روزه بگیرد و تشنه شود، خداوند هزار فرشته را می‌گمارد تا دست به چهره او بکشند و او را بشارت دهند تا هنگامی که افطار کند.
- هر کس روزه‌داری را افطار دهد، برای او هم مثل اجر روزه‌دار است.

■ امام رضا(ع):

-مردم به انجام روزه امر شده‌اند تا درد گرسنگی و تشنگی را بفهمند و به واسطه آن فقر و بیچارگی آخرت را بیابند.

- هر کس ماه رمضان یک آیه از کتاب خدا را قرائت کند مثل این است که در ده ماه‌های دیگر تمام قرآن را بخواند.

■ امام هادی(ع):

- خداوند متعال روزه را واجب کرد تا غنی حس گرسنگی را بچشد، سپس بر فقیر مهر ورزد.

دارا و ندار (غنی و فقیر) مساوی گردند.

-آنگاه که روزه می‌گیری باید چشم و گوش و مو و پوست تو هم روزه‌دار باشند.

حضرت علی(ع) می‌فرماید: چه بسا روزه‌داری که از روزهای جز گرسنگی و تشنگی بهره‌ای ندارد و چه بسا روزه‌داری که از نمازش جز بی‌خوابی و سختی سودی نمی‌برد.

■ امام صادق(ع):

-برجسته‌ترین ماه‌ها، ماه رمضان است و قلب ماه رمضان، شب قدر است.

-چه خوب ماهی است ماه رمضان؛ ماهی که در زمان پیامبر ماه «پربرتک» نامیده شد.

- خداوند روزه را واجب کرده تا بدین وسیله